
Kafli 11

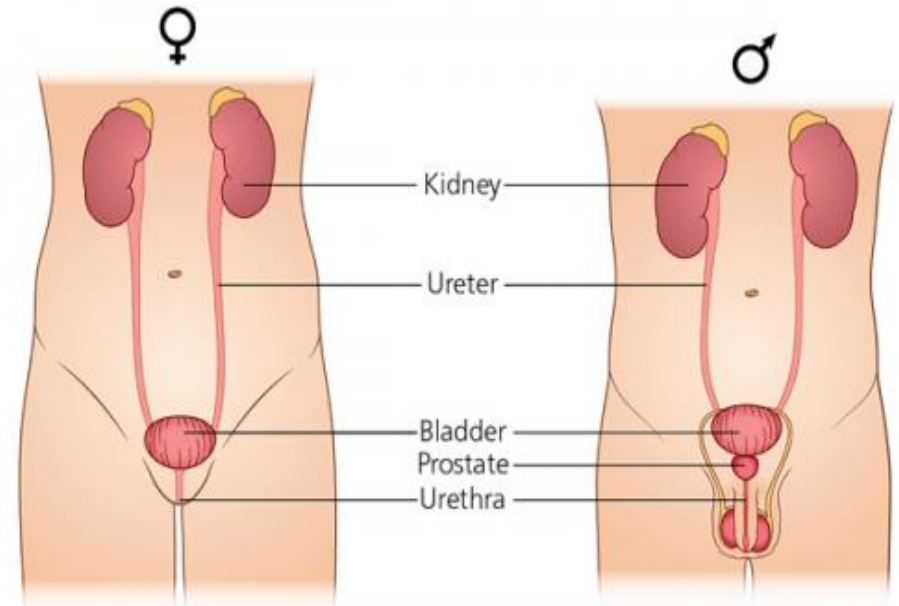
Þvaglát, þvagfærakerfið

HJÚK1AG

Þvaghæðakerfið

- Þvaghæðakerfið:
  - Þvagrás og þvagrásaropið
  - Þvaghlaðra
  - Þvagleiðarar
  - Nýru

- Hlutverk:
  - Hreinsa úrgangsefni úr blóðinu
  - Þátttakandi í temprun á salt- og vökvajafnvægi

Eðlileg þvaglát

- Þurfum að losa þegar 200-300 ml eru í blöðru
- Mikilvægt að losa oft á dag
- Ef við losnum ekki við úrgangsefni geta þau eitrað líkama okkar

Þættir sem hafa áhrif á eðlileg þvaglát

- Sálfræðilegur þáttur
- Upplifun
- Menning
- Persónulegar venjur
- Vökva- og fæðuinntekt

Frh. Þættir sem hafa áhrif á eðlileg þvaglát

- Lyf
- Vöðvaspenna
- Skurðaðgerðir og skaðar
- Rannsóknir
- Skyn- og hreyfitruflanir

Einkenni þvaglátsvandamála

- Gruggugt og illa lyktandi
- Dökkbrúnt/blóðugt
- Sviði við þvaglát
- Prótein í þvagi (eggjahvítuefni)
- Sykur í þvagi
- Óeðlilega lítið/mikið þvag
- Acetónlykt

Vandamál tengt þvaglátum

- Geta verið margar ástæður, s.s. öldrun eða þvagræsilyf
- Algengt eru stækkaður blöðruhálskirtill (karlar) og þvagfærasýkingar (konur)
- Einkenni geta verið sviði, gruggugt þvag, tíð þvaglát og minnkuð eða engin þvaglát
- Ósjálfráð þvaglát

Athuganir – obs.

- Magn
- Eðlisþyngd
- Útlit
- Lykt
- Tíðni
- Þörfin
- Tæming

Grindarbotnsvöðvar

- Mjög mikilvægir - gerið æfingar núna
- Gera okkur kleift að halda þvagi og hægðum
- Þurfa að þola álag, en hægt er að halda þeim við með æfingum

Rannsóknir á þvagi-dæmi

- Stix
- Þvagprufa send á rannsóknarstofu (miðbuna)
- Flæðismæling
- Röntgen
- Ómun

Þvagleki

- Samspil taugakerfis og þvagfæra
- Er skilgreindur sem óviljandi missir á þvagi
- Veldur líkamlegu og/eða andlegu álagi
- Er sjáanlegur og veldur félagslegum og hreinlætislegum vanda
- Er ekki sjúkdómur heldur jafnvel afleiðing sjúkdóma

Tegundir þvagleka

- Áreynsluþvagleki
- Bráðarþvagleki
- Falskur þvagleki

Meðferð

- Fyrirbyggjandi aðgerðir
- Notkun þvaglekaútbúnaðar
- Lyfjameðferð
- Skurðaðgerð
- Atferlismeðferð

Meðferð -atferlismeðferð

- Markmið hennar er:
- Að koma á eðliegu þvaglátamynstri
- Draga úr tíðni og magni þvagmagns sem viðkomandi missir
- Minnka kostnað vegna þvotta
- Auka lífsgæði einstaklingsins

Tegundir atferlismeðferðar við þvagleka

- Grindarbotnsæfingar
- Blöðruþjálfun
- Reglubundnar salernisferðir
- Áminnt þvaglosun

Af hverju þessi meðferð?

- Hefur sýnt ágæti sitt með rannsóknum
- Vankantar, erfitt að viðhalda árangrinum til langframa
- Ekki allir sáttir um markmið meðferðarinnar
- Rannsókn gerð og útkoman var að markmiðið væri sett of hátt

Geta allir tekið þátt í svona meðferð?

- Þarf að framkvæma einstaklingshæft mat áður en meðferð hefst
- Þarf að nota hjálpargögn við það eins og þvaglátaskrár
- Umhverfisþættir hafa áhrif á árangur

Árangur

- Háður hvernig framkvæmd tekst
- Ýmsir áhrifaþættir eins og afstaða og þekking heimilismanna, samvinna og samskipti starfsfólks við heimilismenn og fl.
- Starfsfólk lætur þessa meðferð sitja á hakanum ef annir eru

Starfsfólkið

- Taldi þetta erfitt og tímafrekt
- Af 8 klst vakt taki um 20 mín að sinna hverjum þátttakenda
- Mikill kostnaður við þessa meðferð

Þvag vandamál

- Þvagteppa – retention
- Ósjálfráð þvaglát – incontinence
- Áreynsluþvaggleki – stress incontinence

Hjálpartæki v. þvaggvandamála

- Undirbreiðslur
- Bleiur og stykki
- Þvagleggur - catheter

Hjúkrun sj. með þvaglegg

- Góður neðanþvottur
- Rennsli þvags um legginn sé frítt
- Þvagleggurinn sé tryggilega festur
- Þvagpokanum sé ekki lyft upp f. Blöðruhæð
- Fræðsla eftir þörfum
- Hvetja til að drekka vel

Spurningar

---

1. Hvernig rannsóknir er hægt að gera á þvagi?
2. Hverju þurfum við að taka eftir þegar við erum að fylgjast með þvagútskilnaði og þvagi?
3. Af hverju eru grindarbotnsvöðvarnir svona mikilvægir þegar kemur að útskilnaði hægða og þvags?
4. Hvernig getur óeðlilegt þvag litið út? Ef þú nefnir liti, hvað benda þeir til að sé að?
5. Hvaða þættir geta haft áhrif á eðlileg þvaglát?
6. Af hverju þarf fólk að fá þvaglegg og hver er hjúkrun einstaklinga með þvaglegg?